

De Landschapsraad

Een kritische dialoog van de Leidse vijf erflandschappen met de stad

VISIE

De visie 'De Landschapsraad' brengt ontwerp-onderzoek en ideeën samen. Dit is een startpunt om een collectief gesprek over een groene visie voor Leiden te begeleiden. Het toont potentieel en introduceert parameters om het proces te starten, niet om vormen en gestalten te bepalen. Het is een canvas voor ideeën en een medium om gebruik te maken van de zwermintelligentie en lokale kennis van alle Leidenaren.

De landschappen zijn een sleutelement in een veerkrachtige toekomst voor Leiden. De uitdagingen van klimaatverandering, bevolkingsgroei en menselijk welzijn kunnen alleen worden gedragen door een gezond ecosysteem dat schone lucht levert, het (extreme) klimaat reguleert en zorgt voor een gezond waterbeheer. Ook de psychologische gezondheid zal profiteren van een bloeiende natuur en voldoende biomassa rondom elke inwoner.

Het is niet genoeg om de tweede groene ring te zien als een "park" of een radiale reeks parken.

Landschappen zijn complexe, onderling afhankelijke systemen die zich niet bekommeren om stadsgrenzen en door de mens gemaakte regels. Daarom stellen we een radicale integratie van de Leidse landschappen in de besluitvorming voor. Ze waren en zijn van cruciaal belang bij het vormgeven van het Leidse verleden en heden. Daarom moeten ze een plaats aan tafel krijgen als het gaat over de Leidse toekomst.

DIALOOG

Onze ambitie is om Leiden nog beter in haar context te verankeren. We introduceren 'De Landschapsraad' waarin we de landschappen van de Leidse regio een stem geven. Zo kunnen we kunnen beredeneren wat zij nodig hebben en kunnen ze met elkaar en met Leiden in dialoog gaan. We willen deze dialoog in de vorm van een rollenspel blijven inzetten bij het vervolgproces van dit project. De bewoners van Leiden kunnen dan vanuit verschillende posities redeneren en de onderlinge verbindingen tussen stad en landschap beter begrijpen.

ONTWERPSTRATEGIEËN

Oude Rijn: Meer stad aan het water

De Oude Rijn oever is momenteel grotendeels privé, waardoor inwoners beperkt toegang hebben. Het is cruciaal om de openbare toegankelijkheid te vergroten en de oever te transformeren tot een levendig groen-blauw park met focus op niet-gemotoriseerde recreatie zoals zwemmen en SUPpen. Dit bevordert een gezondere levensstijl en een sterkere band met de rivier. Verbindingen tussen de rivier en de omliggende buurten moeten worden versterkt. De herontwikkeling van de oever biedt een unieke kans om onderbenutte ruimtes terug te winnen voor openbaar gebruik, vooral gezien de hoge dichtheid van de binnenstad en de beperkte toegang tot groene ruimtes.

Veen: Een duurzame relatie tussen stad en landschap

Kernstrategie voor veenrevitalisering is vernatting: herstel van de natuurlijke waterhuishouding door verhoging van de waterstand. Dit optimaliseert waterbeheer, herstelt biodiversiteit, vermindert CO₂-uitstoot, creëert recreatiemogelijkheden, stimuleert duurzame productie en biedt ruimte voor duurzame energie. Essentieel is ook een circulaire economie en sterke stad-omland relatie, met lokale teelt van bouwmaterialen en herstel van de lokale voedselketen. Koolstofvastlegging door herstel en bescherming

van natuurlijke gebieden is cruciaal. Deze holistische aanpak, gericht op water, grondstoffen, voedsel en ecologie, is essentieel voor een duurzame stad in harmonie met haar omgeving.

Trekvaarten: Mensen en plekken verbinden

De historische trekvaarten bieden kansen voor duurzaam transport, vergroting van biodiversiteit en recreatie. Ze kunnen worden gerevitaliseerd voor elektrische mobiliteit en goederenvervoer, waardoor multimodale hubs ontstaan. Ecologisch herstel langs de oevers vergroot de biodiversiteit en creëert groene ruimtes.

Fietssnelwegen langs de trekvaarten verbinden recreatiegebieden en vormen groene corridors. Door ontbrekende schakels in het fietsnetwerk te sluiten, wordt fietsen aangemoedigd. Deze geïntegreerde aanpak draagt bij aan een duurzame, leefbare en verbonden regio.

Buitenplaatsen: oude plekken op zoek naar nieuwe waarden

Naturalis Biodiversity Centre, Gemeente Leiden en lokale buitenplaatsen vormen een sterk recreatief en educatief netwerk voor soortbehoud en biodiversiteit. Door wetenschap, cultuur-historie en natuurbeheer te combineren, bevordert het netwerk natuurwaardering. Het richt zich op behoud van bestaande en oude soorten (herintroductie), documenteert lokaal erfgoed en verbindt habitats voor gezonde ecosystemen en vergrote biodiversiteit.

Parken en Tuinen: van parken naar spaken

Wij stellen voor om bestaande stadsparken en tuinen te combineren tot een netwerk van sociale plekken die de gefragmenteerde groene ruimten van de stad verbinden. Dit verhoogt de esthetische aantrekkingskracht, biedt recreatiegebieden en bevordert een gezonde levensstijl. In de parken komen diverse activiteiten, zoals culturele evenementen, speeltuinen en fitnessruimtes, die levendige gemeenschapscentra creëren. Het netwerk fungeert ook als klimaatzones die het hitte-eilandeffect verminderen en de waterbuffering vergroten. "Groene spaken" verbinden het Singelpark met het landschap, verbeteren de fietsverbindingen en bevorderen duurzaam transport.

Leiden: Een schakel tussen stad en natuur opbouwen

Naoorlogse buurten worden verbeterd door gericht nieuwe woningen en voorzieningen toe te voegen. Dit zorgt voor een betere leefkwaliteit zonder grootschalige herontwikkeling. Voormalige industriegebieden aan het water worden getransformeerd tot gemengde wijken met wonen, werken en recreatie. Stationsgebieden worden ontwikkeld met woningen, voorzieningen en goede OV-verbindingen, waardoor lopen en OV aantrekkelijker wordt.

Groene verbindingen ("spaken") bevorderen fietsen en wandelen en bieden ruimte voor recreatie. Winkelcentra worden centrale hubs met diensten en voorzieningen, waardoor men minder afhankelijk is van de auto.